

Hạnh phúc của người nghệ sĩ giữ gìn cội nguồn bằng âm nhạc dân tộc

--- Thanh Hiệp ---

Tại Hoa Kỳ âm nhạc dân tộc Việt luôn tìm được sự đồng điệu từ phía khán giả thân thương, họ chính là sức mạnh để dòng chảy âm nhạc Việt làm nên sức sống luôn bền bỉ, keo sơn. Những ngày qua tại Seattle - thành phố lớn của tiểu bang Washington - Mỹ, đông đảo khán giả đã quan tâm đến một sự kiện văn hoá góp phần bảo tồn cội nguồn dân tộc thông qua hoạt động nghệ thuật của đoàn văn nghệ do một bác sĩ trẻ mê nhạc cụ dân tộc. Suốt 15 năm qua, anh miệt mài làm công việc góp lửa cho nghệ thuật âm nhạc Dân tộc. Từ việc tự học đàn cho đến nhận học trò để truyền đạt kinh nghiệm giúp họ yêu hơn tiếng đàn tranh của Việt Nam.

15 năm biết bao tình...

Người thấp lùn ngọn lửa yêu âm nhạc dân tộc tại Seattle là bác sĩ Hồng Việt Hải, học trò của nghệ sĩ Kim Uyên (một trong những hậu bối của giáo sư nhạc sĩ Phương Oanh - người học trò tiếp bước GSTS Trần Văn Khê - ước mẫn tài năng âm nhạc Việt trên xứ người). Tôi thật sự xúc động trước việc làm của anh, một tri thức trẻ nhiệt tâm với niềm đam mê. Rồi truyền đạt niềm đam mê đó đến những tâm hồn đồng điệu, nhất là nhận thêm nhiều học trò là con em của các thành viên đã gắn bó với mái nhà Hương Việt.

B.S. Hồng Việt Hải theo học đàn tranh với NS Kim Uyên suốt hơn 15 năm qua và cũng từng ấy năm anh dồn hết đam mê cho việc gây dựng đoàn văn nghệ dân tộc mang tên Hương Việt. Ban đầu chỉ là sự nhen nhúm ngọn lửa được thắp lên từ NS Kim Uyên, thầy của anh, để sau đó lan tỏa đến các thành viên khác.

Tìm hiểu về hoạt động của đoàn văn nghệ dân tộc Hương Việt, tôi thật xúc động trước tấm lòng của những thành viên tích cực nhất của đoàn như: chị Thủy Loan, anh Bá Đa, chị Mai Huyền, anh Troy, chị Minh Ngọc, anh Huyền, chị Ngọc Anh, chị Hoài Trinh, Etsuko Ito, Ryosuke Ito Stephanie, Lakim, Vinh Ky, Ngọc Anh, Kim Khuê, Robert Miyamoto, v.v....

Đây là một tổ chức phi lợi nhuận được tiểu bang Washington cấp giấy phép thành lập nhằm mục đích bảo tồn và phát huy truyền thống âm nhạc dân tộc tại Mỹ. Phòng mạch của bác sĩ sau giờ làm việc cũng là phòng tập và học đàn tranh của nhiều con em kiều bào sinh sống tại Seattle. Chị Thủy Loan (con gái của cố nhạc sĩ Chung Quỳ Loan - tác giả ca khúc "Làng tôi") nói: "Bác sĩ Việt Hải noi theo các bậc tiền bối luôn nhiệt tâm với việc gìn giữ cội nguồn dân tộc thông qua tiếng đàn tranh. Tôi đã học đàn với anh từ 10 năm qua, và nay tôi tiếp tục nhận rộng niềm đam mê này khi dạy đàn tranh lại cho các em bé là con cháu người Việt".

Chị Mai Huyền - người sinh trưởng tại Bà Rịa, sang Mỹ định cư và lập gia đình với người Mỹ, sinh hai cô con gái từ bé xú đã cho theo thầy Hải học đàn tranh... và còn nữa chị Melody Tạ - phụ trách vụ đoàn múa là các bé gái ta có, tây có, Hoa-Nhật...chuyên múa các vũ khúc dân gian.

Chị Etsuko Ito - người Nhật, tập học tiếng Việt và đàn tranh, để gần 10 năm gần bó với Hương Việt...

Và trong đêm kỷ niệm 15 năm thành lập (tối 16/4 tại Shorecrest Performing Arts Center - Seattle, trong Chương trình Việt Nam Sắc Hương Xưa 8 đã giới thiệu tiếng đàn của Huy chương vàng độc tấu đàn tranh nghệ sĩ KIM UYÊN), B.S. Việt Hải đã xúc động khốc khi nhớ đến ba thành viên đã ra đi vì bệnh nan y, Bác Elsa Burritt, Chủ Tý và Thím Tý. "15 năm qua tôi đã có được quá nhiều tình cảm của kiều bào. Họ đã cùng tôi nuôi dưỡng một việc làm ý nghĩa, nâng niu những giá trị của truyền thống văn hoá dân tộc".

Điều tôi khám phục ở đoàn Hương Việt là các nghệ sĩ trình diễn đều rất nghiêm túc. Khác với các đoàn văn nghệ khác khi các nghệ sĩ lúc nào cũng phải nhìn bản nhạc trong lúc trình diễn, các thành viên của Hương Việt từ lớn đến bé đều thuộc các bài nhạc nằm lòng. Nghệ sĩ Thủy Tiên 16 tuổi, học trò của BS Việt Hải cho biết, "thầy của em luôn dạy chúng em rằng, thuộc bài khi trình diễn là một thái độ nghiêm túc của người nghệ sĩ tôn trọng khán giả. Vì vậy, chúng em đều tập đàn rất nghiêm túc. Ai cũng thuộc bài, và mỗi bản nhạc chỉ 5 phút thôi đều phải tập hằng tuần ít nhất một năm." Âu các em nhỏ, Thủy Tiên, Minh Thi, Minh Tý, Quang Huy, Lily, Kaylee, Linally, là những tương lai của âm nhạc Việt trên đất khách.

Niềm tự hào của đàn tranh Việt

Trong chương trình Việt Nam Sắc Hương Xưa 8, nghệ sĩ Kim Uyên đã giới thiệu các tác phẩm mới mà chị đã sáng tác theo phong cách hiện đại.

Khán giả kiều bào đã thích thú ngợi khen bằng những tràng pháo tay giòn giã cho những bản độc tấu đầy ấn tượng của chị.

NS Kim Uyên bắt đầu học đàn Tranh lúc lên 6 tuổi qua sự khai sáng của người mẹ nuôi là giáo sư Phương Oanh (học trò của GSTS Trần Văn Khê) - người sáng lập nhóm Phương Ca tại Pháp. Trong suốt quá trình theo học tại Việt Nam, nghệ sĩ Kim Uyên được may mắn đạo tạo dưới sự dìu dắt của các giáo sư tên tuổi như: giáo sư Phạm Văn Nghi, Nguyễn Hữu Ba, Phạm Thúy Hoan, Nguyễn Văn Đồi, học lịch sử âm với nhạc sĩ Lê Thương - tác giả của trường ca bất hủ Hòn Vọng Phu. Chị đã học ca những bài bản đơn ca tài tử và âm nhạc 3 miền với các nghệ nhân: Cô Mười, Cô Hai Bờ, Cô Kim Bàng, thầy Đoàn Văn Thành, Cô Tuyết Hương...Chị đã được học hát và đàn âm nhạc cải lương với thầy Võ Văn Khuê và nhạc sĩ Sáu Xiêu. Chính những người thầy này đã hun đúc tình thần để NS Kim Uyên toả sáng với ngón đàn tranh điêu luyện, đạt dào cảm xúc được khán giả kiều bào trên các quốc gia có đồng người Việt sinh sống yêu quý.

Trong đêm nhạc do học trò là NS Việt Hải tổ chức tại Seattle để vinh danh thầy là NS Kim Uyên, khán giả đặc biệt chú ý đến những nhạc phẩm sáng tác NS Kim Uyên đã sáng tác cho đàn tranh 25 dây, đó là bài "Vấn vương Ca Trù".

Nghệ sĩ Việt Hải tâm sự: "Ngoài các sáng tác mới theo phong cách hiện đại, nghệ sĩ Kim Uyên còn chuyển soạn một số tác phẩm quen thuộc cho đàn nhạc Hương Việt như: Mưa trên phố Huế, Em bé quê, Hoa thơm bướm lượn...mà chúng tôi đã biểu diễn vô nhiều thời gian luyện tập cho chương trình hôm nay".

Với mục đích phục hưng nhạc cổ truyền Việt Nam tại hải ngoại, nghệ sĩ Kim Uyên đã độc tấu một số nhạc phẩm trong 20 bài tổ của nhạc Tài Tử miền nam như Nam Xuân, Nam Ai, Ngủ Đồi Hà, v.v. và được rất nhiều khán giả hưởng ứng. Sau chương trình, một bác sĩ bạn của cô Kim Lundgreen hết lời khen ngợi các tác phẩm này.

Năm 1984, nghệ sĩ Kim Uyên tốt nghiệp với danh dự thủ khoa trong suốt quá trình học tập. Cùng năm, chị chứng minh tài năng của mình khi đăng quang với Huy Chương Vàng Dân Tranh Toàn Quốc. Năm 1989, NS Kim Uyên nhận được học bổng Women Scholarship tại trường đại học Monash University ở thành phố Melbourne, Úc Châu. Tại đây, chị cùng một số người bạn học thành lập nên nhóm Back to Back Zither. Chị cùng các thành viên của nhóm hợp tác cho ra đời các CD có giá trị cao về âm nhạc cổ truyền Việt Nam như Quivering Strings, Musical Transfiguration, và Footstep. Năm 1992, chị tốt nghiệp thạc sĩ âm nhạc cho bộ môn Ethnomusicology, và sau đó chị định cư tại thành phố Toronto, Canada cho đến ngày nay.

GS Phương Oanh rất tự hào về học trò của bà, vì ngoài trình diễn khắp Châu Á, Châu Âu, Úc Châu, và Hoa Kỳ, nghệ sĩ Kim Uyên còn là cộng tác viên cho các chương trình truyền thanh, truyền hình như, music Deli, ABC Radio, SBS Radio Station, CBC Radio...Những năm đầu định cư tại hải ngoại, nghệ sĩ Kim Uyên còn hợp tác ghi âm cho những bộ phim nổi tiếng của người Việt như "Ba Mùa", và thường xuyên xuất hiện trong các chương trình của trung tâm ca nhạc hải ngoại, đêm đàn ngâm thơ cho ca sĩ Hoàng Oanh tại Mỹ.

Song song với công việc trình diễn, nghệ sĩ Kim Uyên còn bỏ nhiều tâm huyết đào tạo các thế hệ đàn tranh kế cận. Các học trò của chị hiện là những giảng viên, những nghệ sĩ đàn tranh tên tuổi trên khắp năm châu, tiêu biểu như: nghệ sĩ Nguyễn Thị Thủy Vân hiện là người giảng dạy nhạc dân tộc, cho các em trường mù của nhóm Huynh Đế Như Nghĩa tại Việt Nam, nghệ sĩ Diệu Trinh Trường Nhóm Tre Việt tại thành phố Toronto- Canada và Bác sĩ - nghệ sĩ Hồng Việt Hải trưởng đoàn của Đoàn Văn Nghệ Dân Tộc Hương Việt Washington State - Hoa Kỳ.

Từ năm 2001, nghệ sĩ Kim Uyên còn chuyên tâm sáng tác các bản độc tấu cho cây đàn tranh Việt Nam như: Vấn vương Ca Trù, Hoài thương, Nhớ bạn, Khắc khoải, Bình Diệu Nam, Vui mùa lúa, Vô thường, Tim về... Đặc biệt trong chương trình, giáo sư Melody Tạ đã sáng tạo một điệu vũ hoa sen dựa trên giai điệu bài Tim Về của nghệ sĩ Kim Uyên.

Ngoài các bản độc tấu đàn tranh, chị còn chuyên soạn các ca khúc Việt Nam nổi tiếng cho đàn tranh và đàn nhạc như: Còn thương rau đắng mọc sau hè, Mưa trên phố Huế, Thăng Cuội, Hòn Vọng Phu, Non nước hữu tình... Gần đây nhất, nghệ sĩ Kim Uyên chuyển tải những tâm tư và tình cảm của mình trong suốt bao năm gắn bó với cây đàn tranh qua 2 CD: Tim Về và Những giấc mơ.

Chị và các tâm hồn yêu âm nhạc dân tộc đã cùng nhau thắp sáng niềm đam mê để qua đó giữ cho tâm hồn sự rung động sâu sắc mỗi khi đặt ngón tay lên phím đàn. Lúc đó, dù ở bất cứ nơi nào trên thế giới, người Việt xa xứ có cảm giác được về lại với quê hương.

Chương trình Việt Nam Sắc Hương Xưa 8 khép lại với nhạc phẩm Em Bé Quê mà nghệ sĩ Việt Hải, Kim Uyên, và Thủy Huỳnh chuyển soạn cho các nhạc cụ đàn Trùng, Ty Bà, đàn Bầu, Tranh, bộ gõ Việt Nam. Khán giả lưu luyện chia tay hen một ngày hội ngộ trong chương trình Việt Nam Sắc Hương Xưa 9 vào tháng 4 năm 2017.

Thanh Hiệp